

ئانلىڭ ئالقانى، بېرىشى ەس بەرەك ساتاپ، ئانلارم زور داڭققا ئۇل بەنگۈدىك

حبىيە:

كاسپ سالاسى ارقلى شىنچياڭغا كۈمەكتەسىپ، ”ۇش باقسا رايونىن“ ئۆيىندى تۇلعالادى

8 - رەنكى شىنچياڭغا باعستامالى كۈمەكتەسۇ قىزمەتى ئماجلىسى رۇحىن داپەكتىلەندىرەپك

انار بۇلت / شىنچياڭ گازەتىنىڭ ئتلىشىسى دۇ جيانخۇي 8 - ايدىڭ 11 - كۇنى كورلادان حاببارلايدى. 8 - ايدىڭ 5 - كۇنى كورلا ەكونوميكا-لىق، تەخنىكالىق اشۇ رايونى حبىي (باينغولىن وبلىسى) علمىم - تەخنىكا كاسپ سالاسى باقشاسنا كىرگەنمىزدە، اق پەن كوك ئۇس ارالاس ول-شەمدى زاۋود ۇيلەرنىڭ جەدەل سالنىپ جاققادى، قۇرىلس ماشىنالارنىڭ ارلى - بەرلى قايشا-لىسپ، قاربالاتىققا ئۇسىپ جاتقان كورنىس كوز الدىمىزعا كەلدى.

باينغولىن موغۇل اۆتونوميالى وبلىسى كۆاڭرۇي اينەك بۇيىمدارن جاساۋ شەكتى سەرىك-تەستىگىنىڭ ئوندىرىس سەحنىدا جۇمىشىلار اينەكتى كەسىپ ساندىققا سالۋدا. ”بۇل سەرىكتەستىك زاۋود قۇرۇدان ئوندىرىستى سىناق ەتۈگە دەيىن نەبارى 58 كۇن ۇاقىت جۇمىسادى“. حبىيە ولكەسى شىنچياڭغا كۈمەكتەسۇ قىزمەتى الدىڭغى جاق قولباس-شلىق شتابى ساۋداگەر شاقىرۇ ورتالىغىنىڭ مەڭ-گەرۇشىى حان جانشاڭ بىلاي دەدى: كاسپورن بۇكىل نىتا - پەيىلمەن ئوندىرىستى يگەردى، ئېىز-دىڭ جاۋاپكەرشلىگىمىز كاسپورنىدى بىرگە - ئېىر ”كۇتۇشى ۇلكىسىندەگى“ قىزمەت وتەۋمەن قامىداپ، كاسپورنىنىڭ زەيىن - زەرەدىنى شوغرولاندىرىپ، دامۇعا دەن قويناونا مۇمكىندىك جاساۋ.

بىلتىر 5 - ايدان بەرى حبىي (باينغولىن وىلەسى) علمىم - تەخنىكا كاسپ سالاسى باقشاسى رەسىيە سىكە قوسىلىپ شارۋاشلىق جۇرگىزگەننەن بەرى انىق قارجى قوسۇ نىيەتىنە كەلگەن كاسپورن 150دەن استى، مۇنىڭ نىشىندە 42 كاسپورن كاسپ سالاسى باقشاسنا برگە تەپتى، 23 كاسپورن جۇمىس باستاپ زاۋود سالدى، 6 كاسپورن ئوندى-ردىستى سىناق ەتتى. بىيىل الدىڭغى جارتى جىلدا حبىيە ولكەسى شىنچياڭغا كۈمەكتەسۇ قىزمەتى ال-دىڭغى جاق قولباسشلىق شتابى باينغولىن وبلىسى مەن بېڭخۇان 2 - شىسىنا 65 نىسان ەنگىزدى، بۇعان جوسپار بويىنشا جالىي 19 مىليارد 470 مىبلىيون بۇان قارجى قوسادى.

”كاسپ سالاسى باقشا قۇرىلىسن العاش

باستاعان كەزدە ئېىز ’حبىيە قارقىنى، شىۈڭ - ان ساپاسى‘ ارقىلى كاسپ سالاسى باقشاسن تۇلعالاۋ-دى جولعا قويدىق“. باينغولىن موغۇل اۆتونومييا-لى وبلىستىق پارتكومنىڭ ورنىنباسار شۇجىي، حبىيە ولكەسى شىنچياڭغا كۈمەكتەسۇ قىزمەتى الدىڭغى جاق قولباسشلىق شتابىنىڭ قولباسشىسى شۇي فۇجۇن بىلاي دەدى: ئېىز حبىيە ولكەسى شىنچياڭغا كۈمەكتەسۇ قىزمەتى الدىڭغى جاق قولباسشلىق شتابى ساۋداگەر شاقىرۇ ورتالىغن ارناۋلى قۇرىپ، ‹امانات-تاۋ ۇلكىسىندەگى“ باقشا نىشىندەگى باقشا“ رايونى ارقىلى شىنچياڭغا كۈمەكتەسۇ ۇلكىسىندە جاب-ئالىق اشپ، بۇكىل قىزمەتكەر ساۋداگەر شاقىرۇ-دى، ساۋدا ارقىلى ساۋداگەر شاقىرۇدى، اماناناتپ

(باسى 1 - بەتتە)

2020 - جىلى 9 - ايدا باس شۇجى شي جىنپىڭ 3 - رەتكى ورتالىقتىڭ شىنچياڭ قىز-مەتى جونىندەگى اڭگىمە ماجىلىسىندە ماڭغزىدى ئىسوز سويلەپ، بىلاي دەپ باسا داريپتەدى: ”ۇلت رۇحى مەن ئداۋىر رۇحىن اسقاقاتىپ، نو-راڭغى رۇحىن جانە بېڭخۇان رۇحىن اماليياتنا ايد-گىلەپ، ۴ دارەجەلى كادرلاردى جاڭا داۋىر-دە شەكارا وڭىرگە تامىر تارتۇعا، شەكارا وڭىر-گە ۇلەس قوسۇعا نىتتالاندىرۇ كەرەك“.

تيانشاندا تىڭ يىگەرپ، جياڭناندى قايتا تۇلعالادى

— قاجىرلىلقپەن كۇرەس جاساپ، ۇلى ئىس جاراتتى
”سەندەردىڭ قازىر سوعىستىق قارۇلارنىڭ-دى ساقىتاي تۇرىپ، ئوندىرىس - قۇرىلىس قارۇن قولىدارغا ۇلارنىڭا بولادى. وتانىنىڭ شارۋامى شىعپ، سەندەردى شاقىرۇدى قاچەت ەتكەن كەزدە مەن سەندەرگە سوعىستىق قارۇدى قايتادان قولعا الىپ، وتاندى قورعاۋعا بۇيرىق بەرەمەن“. شىنچياڭ بېڭخۇان اسكەرى تىڭ يگەرۇ مۇراجىيندا ماۋ زىدۇڭنىڭ سول جىلدا-رى شىنچياڭداى 100 مىڭنان استام وڧىتىسەر - اس-كەرگە تۇسىرگەن سول جەردە كاسپ اۋدىستىرۇ بۇيرىعى كورنەكتى جەرگە قوبىلىپتى.

سول كەزدە شىنچياڭدا قايتا كوركەيتەر سالا كوپ بولاتىن، وندىرگىش كۇش دەڭگە-يى تومەن، ئوندىرىس ئاسلى مەشەۋ، خالىق-تىڭ تۇرمىسى تىم ناشار بولاتىن. ئوندىرىس-تى دامىتىپ، جەرگىلىكتى ورنىنىڭ بىرىنىش-دەن كەدەي، ەكىنىشىدەن اق بولۇداي مەشەۋ بەت - بەينەسەن وزگەرئۇ شىنچياڭ ئوندىرىس - قۇرىلىس بېڭخۇانى قۇرىلغان باس-تاپقى تۇستا ئودوپ كەلگەن ‹قىان - كەسكى شايقىاس“ بولدى.

”جىڭگاڭشاندا ومىرگە كەلىپ، ناننىۋاندا ەسەيىپ - ەرچەتىپ، اينالا ۇرىس سالىپ، نەشە 10 مىڭ شاقىرىم جول باسىپ، تيانشاندا تىڭ يىگەردىم“. شىنچياڭ ئوندىرىس - قۇرىلىس بېڭخۇانىنىڭ برگە قالاۋشىسى ۋاڭ جىن جياڭخۇن وڧىتىسەر - اسكەرلەردى باستاپ ناننىۋان رۇحىنا مۇراگەرلىك ەتىپ، اسقاقاتىپ، ‹خالىقپەن مۇددە تالاسپاۋ“ پرىنسىپىن نەگىزگە الىپ، قۇيا تۇز، قۇمدى شولگە جايغاسىپ، جەلدىڭ ئوتى، سۇدىڭ شەتى بولغان ئىس شۇقىر قىلتاناق شىقپايتىن جەردە اتام زاماننان بەرگى قۇاڭ تۇزدە دابىرالى زور ئوندىرىس ناۋقانن ورىستەتىپ، ئېىر ەگىن، مال شارۋاش-لىق تۇان الاڭىن شىنمەن دە جوقتان بارلىققا كەلتىرىپ قۇرىپ شىقتى.

اشتى، كەرەمەك سۇ ئىشىپ، جەر كەپەدە تۇرىپ، قول، ارقا كۇشتەرىنە سۇيەنىپ ارقىق قازىپ سۇ باستاپ، تىڭ يگەرپ ەگىنجاي سالىپ، كېيەر كېيەدى، نىشەر استى ۇنەمدەپ، قۇر قولمەن شاڭىراق كوتەردى... العاشقى توپىتاعى بېڭخۇاننىڭ اسكەرى تىڭ يگەرۇشى جاۋىنگەرلەرى شىنچياڭنىڭ العاشقى ئجىبىن ئىيردى، العاشقى كەزدەمەسەن توقدى، العاشقى قانتىن شىعاردى. شىنچياڭ ئوندىرىس - قۇرىلىس بېڭخۇان-نىڭ 8 - شىسى تۇرغان شىحىزى قالاسى باسستاپتا قۇبا ئتۇز، تەك بىرنەشە كەرۇەن ساراي مەن نان ساتاتىندار عانا بار جەر ەدى، كوپ وتپەي بېڭخۇاندىقتاردىڭ ئوزى ورنن تاڭداغان، جوبالا-عان، سالعان تۇڭغىش قالا ەڭسە كوتەردى.

”ورمان بەلدەۋى نەشە مىڭ شاقىرىمعا جەتتى، تارىجى قۇاڭ ئتۇز قۇنارلى اتىزعا اينال-دى: توعان سۇى جوىگىلە اقتى، قىزىل تۇ جاسىل القاپتا جەلبەرەدى: اۆتوكولىكتەر اعىزا زىمىرادى، ماقتا مەن استىق تاۋ توبە بولپ ئۇيىلدى...“. 20 - عاسىردىڭ 60 - جىلدارىندا ‹‹شەكارا ئوڭىردىڭ كوركەمدىگى جياڭنانداي›› دەگەن ان شىنچياڭداى بېڭخۇاندىقتاردىڭ ۇلى باستاماسىن چاڭجياڭنىڭ وختۇستىگى مەن سول-تۇستىگىنە كەڭىنەن تاراتتى.

كورىكتى تارىم وزەنى جاعاسىندا ”تارىم وزەنىندەگى 5 بويچەتكەنىنىڭ“ قاھارمان نىزگى سىتەرى كۇنى بۇگىنگە دەيىن جىرلائۇدا؛ ۋاڭ جىن داڭغىلى، 359 - داڭغىلى، ناننىۋان داڭ-غىلى، اسكەرى تىڭ يگەرۇ داڭغىلى... شىنچياڭ ئوندىرىس - قۇرىلىس بېڭخۇانىنىڭ 1 - شىسى

تۇرغان جەر ارال قالاسىنىڭ كوشەسىندەگى ۴-د-ۋىر ەستەلىگى، شارۋاشلىق قۇرۇ رۇحى اتىمەن اتالغان جولدار ۇمىتىلماس كۇرەس جۇرگىزۇ جىلدارىن بايانىداپ، ۇرپاقتاردى اسەرلەندىرۇدە جانە نىتتالاندىرۇدا.

ئشول دالاعا تامىر تارتىپ، ۇلەس قوسا العا لىلگەرلەدى

— ”تورائغى رۇحى“ ۇرپاقتان - ۇرپاقتا جالغاستى

تيانشان الابىندا بېڭخۇاندىقتار بار جەردە جاسىل القاپ بار. بېڭخۇاندىقتار ئشول دالاداعى تورائغى سىبەتتى مەيلى ورتا قانشاما ماشاقاتتى بولسا دا، قايسىارلىقپەن تامىر تارتىپ، ئېىىر ئوڭىردى جاسىل جەلەكپەن كۈمكەردى.

شىنچياڭ ئوندىرىس - قۇرىلىس بېڭخۇانى 14 - شىسى 47 - تۇانىنىڭ جۇڭگو خالىق ازاتىىق ارىمىاسى حوتانعا شەرۇ تارتۇ ەسكەرتكىش سارا-يىندا تالاي - تالاي تارىجى ماتەرىيالدار، مادەنى ەسكەرتكىشتەر ئېىر ۇرپاق ساقا اسكەرلەردىڭ جان جۇيەنى ەلجىرەتەنن نىزگى سىتەرىن بايان-داپ تۇر.

1949 - جىلى 12 - ايدا جۇڭگو خالىق ازات-تىق ارىمىاسى 1 - دالالىق سوعىس ارىمىاسى 1 - بېڭخۇان 2 - جۇن 5 - شى 15 - تۇانىنداى 1803 وڧىتىسەر - اسكەر شىنچياڭنىڭ اقسۇنىان جولعا شىعپ، حوتاندى ازات ەتىپ، ساقىلداغان ايازدا ‹‹ئولم تەڭىزى“ تاكالامان شولىنەن جاياۋ كەسىپ ئوتىپ، 18 كۇندە شولدە 1580 شاقىرىم جول باشۇداي كەرەمەت جاراتتى.

وسدان كەيىن، وسى توپ ساقا اسكەرلەر ئشولدىڭ جىيەگىنە ئومىر بويى تامىر تارتىپ، ئود-دىرىس قۇرىلىسنا ات سالىسىپ، ئومىرىن ۇرپاقتار-عا اراندى، ”تورائغى رۇحى“، ”قۇم نەڭىزىندەگى ساقا اسكەرلەر رۇحى“ سانسىزداعان جاس ۇرپاق-تاردى اسەرلەندىردى، شاپىستاندىردى.

بېڭخۇاندىقتار مۇرات - سەنمىدى بەكەم-دەپ، تاڭداۋلى ئداستوردى جالغاستىرىپ، ۇر-پاقتار بويى ۇزدىكىسىز كۇرەس جۇرگىزدى.

20 - عاسىردىڭ 60 - جىلدارى شاڭجايلىق زىيالى جاس لى مىڭتاۋ خۇاڭپۇجياڭ وزەنى جاعا-سىنان بېڭخۇانىنىڭ 6 - شىسىنا كەلىپ، جۇڭگو مەن موغۇللىبىڭ شەكاراسىنداى بايتىك تاۋى مال فەرمانسىدا ‹‹جالاڭ اياق شياپەر“ بولدى، جاب-پالى دا يەن دالاداعى مال شارۋاشلىق رايوندارىن ۇزاق جىلدار بويى اتپەن ارالاپ، جەرگىلىكتى ورنىندا-عى مالشىلاردى ەمدەپ، ولارعا ئارى - دارمەك جەتكىزىپ، بۇكىل ئومىرىن جەرگىلىكتى ورنىنىڭ ەمدەۋ، دەنساۋلىق ساقتاۋ سىتەرىنە ارنادى.

جۇڭگو يىچەنەريا علمىمدار اكادەمىياسىنىڭ اكادەمىيگى چىن شۇەڭلىڭ وسى ارادا ئوسىپ - ونگەن ‹‹بېڭخۇاننىڭ 2 - ۇرپاعى“، بېڭخۇاندىقتار-دىڭ كەتپەن سىستەتىپ چاپلى ەگىنىشلىكپەن شۇ-علىدانئۇداي ئوندىرىس ئاسىلن اياقتائۇ ئۇشنى، ول نەشە 10 جىلدى ئېىر كۇندەي وتكىزىپ، اۋىل شارۋاشلىعى ماشىنالىرى تەخنىكاسىن زەر سالا زەرتتەپ، ۇجىمدى باستاپ 2 ۇرپاق جارعاق جاتقىزىپ تۇقم ئسىڭرۇ ماشىناسىن زەرتتەپ شىعپ، 2 رەتكى تەخنىكالىق تونڭگە-رىستى جۇزەگە اسىرىپ، شىنچياڭ بېڭخۇانىنىڭ ماقتا وندىرىسىندەگى ساپالىق قارىشئاۋىن جۇ-زەگە اسىرۇنا دەم بەردى.

...

مىنە وسىلاي، بېڭخۇاندىقتار ۇلكىلەردىڭ بويىنان العا باسۇ قوزعاۋشى كۇشنى قابىلداپ، چاپالى قۇلىنىسى، ئورس اشا العا لىلگەرلىلەۋ با-رىسىندا سۇبەلى جەستىتكەكە قول جەتكىزدى. نەشە ۇرپاقتىڭ كۇرەس جۇرگىزۇنىڭ ارقاسىن-دا، شىنچياڭ ئوندىرىس - قۇرىلىس بېڭخۇانىنىڭ جاپىلىق ناقتى قۇاتى ۇزدىكىسىز زورايىىپ، شىنچياڭ ونەر كاسىبىنىڭ ماڭغزى نەگىز قالاۋ-شىسى بولپ عانا قوبىياي، ونان دا ماڭغزىدىسى، شىنچياڭنىڭ ەكونوميكالىق قۇرىلىسىنىڭ ماڭغ-دى قۇرامداس بولىگىنە اينالدى. تيانشان الابىن-دا اتامزاماننان بەرگى قۇاڭ تۇزدە بېڭخۇاندىق-تار ادامزاتنىڭ دامۇ كەرەمەتىن جاراتتى.

وتاندى قىزۇ ئسۇيىپ، قورعاۋشى بولۇعا پەيىل بولدى

— وتباسى، وتان ئسۇيسپەنشىلىگىنەن
”ۇلى قورعان“ ورنالتى

وتباسى — ەڭ كىشىكەنە مەملەكەت،

مەملەكەت — سان مىللىيونداغان وتباسى. وتبا-

سى، وتان سۇيسپەنشىلىگى تالاي ۇرپاق بېڭتە-ۋاندىقتاردىڭ جۇرەگىنە نەرەڭ ۇيالادى.

مەملەكەت جەرىنىڭ تىنىشتىغىن ئۇن - ئتۇنىسىز قورعاۋدان بۇيرىقتى ەستى سالا دەرەۋ ارەكەتتەۋىگە، قارۇلى ساقشى اسكەرى بولمىمەن جانە ۴ار ۇلت بۇقاراسىمەن قول ۇستاسا زورلىقتى كۇش لاڭگەستىك قىلىسقا سوققى بەرۇگە، قوعام ورنىقتىلغىن قورعاۋعا دەيىىن، شىنچياڭ ئوندىرىس - قۇرىلىس بېڭخۇانى ۴ارى اسكەر، ۴ارى خالىق بولۇعا، ەڭبەك پەن قارۇ - جاراقتى ۇشتاستىرۇعا، اسكەر مەن خالىقتى بىرىكتىرۇگە تاباندى بولىپ، مەملەكەتنىڭ تۇتاستىعى مەن شىنچياڭنىڭ قوعامدىق ورنىقتىلغىن قورعاۋ با-رىسىندا ەرەكشە رول اىتقاردى، توپ - توپ وزات تۇلعالار جارىققا شىقتى.

”7 - شىلدە وردەنىنىڭ“ يەگەرى ۇي دىيوۋ بېڭخۇان 9 - شىسى 161 - تۇانىنىڭ قىزمەتكەرى، 1964 - جىلدان باستاپ 50 نەشە جىلدان بەرى ساربۇلاق ساحاراسىنىڭ قويناۋىن-دا ەلىسىز جەردەگى شەكارا لىنايسىندا شەكارا-نى مىندەتتى كۇزەتىپ، باسقان جولى 200 نەشە مىڭ كىلومەتردەن اسىپ، باتىس سولتۇستىك شەكارا لىنايسىنداى ”ئىترى شەكارا بەلگىسى“ دەپ اتالدى.

بېڭخۇان 10 - شىسى 185 - تۇانىنىڭ قىزمەت-كەرى ما جۇن - ۋ مەن ايەلى جاراتلىستىق شارىت - جاعدايى ناشار ورتادا قىاراۋىلخاناتى ئۇيى ەتىپ، 20 نەشە جىلدان بەرى جۇڭگو مەن قازاقىستان شەكاراسىندا تاباندىلقپەن شەكارا كۇ-زەتتى، سۇدى قورعادى، ورماندى قورعادى. ول ماقتانىشپەن بىلاي دەدى: ”بۇكىل ومىرىم-دە ئېىر عانا ئىس سىستەدىم، مەن وتانىم ئۇشنى قورعاۋشى بولدىم“.

لىۋ چىاندۇڭ بېڭخۇان 3 - شىسى قاعىلىق 2 - مال فەرماسى 3 - لىيانى پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجىي، ول اكەسىنىڭ ئىزىن قۇىپ، بېڭخۇاندا-عى تەڭىز دەڭگەيىنەن ەڭ بىيىك شەكارا لىيان - اترەتىندە خالىق جاساقتارى قوسنى قۇرىلىسىن يگەرپ، خالىق جاساقتارىن قوداسقا ئمىنىپ شە-كارانى كۇزەتۇ شارلاۋىن جۇرگىزۇگە جىل بويى ۇيىمىداستىردى ۴ارى جۇمىشىسى - قىزمەتكەرلەر-دى، بۇقارانى باقتىتى تۇرمىس كەشىرۇگە امال-دىڭ بارىنشا باستادى.

ولار بېڭخۇانداى قالڭ جۇمىشىسى - قىز-مەتكەرلەردىڭ، بۇقارانىڭ ورنىقتىلقتى قورعاۋ، شەكارانى كۇزەتۇ قىزمەت جاۋاپكەرشلىگى مەن بورىشىن وتەۋىنىڭ شاعىن بەينەسى، بېڭخۇان رۇحىنىڭ جاندى بەينەلەنئۇى.

2014 - جىلى 4 - ايدا باس شۇجى شي جىنپىڭ شىنچياڭدا قىزمەت تەكسەرگەن كەزدە بىلاي دەدى: بېڭخۇان قۇرىلغان 60 جىلدان بەرى قالىڭ كادر مەن جۇمىشىسى - قىزمەتكەر شىنچياڭنىڭ ئشول دالاسىنىڭ تىگرەگى مەن شە-كارا ئوڭىر جەلىسىنە تامىر تارتىپ، قۇرىلىس ۇلكەن قوسىنى، مىعم تىرەك، قۇرىش قامال بولۇداي سىتراتەگىيالىق رولىن ساۋلەلەندىردى.

ئېىر نوپ كاسپ سالاسى بېڭخۇاندا شو-عىرلاندى، تالاي - تالاي ئتۇزىم ۇزدىكىسىز جاب-ئالاندى... تاياۋ جىلداردان بەرى شىنچياڭ ئود-دىرىس - قۇرىلىس بېڭخۇانى رەفورمانى تەرەڭ-دەتۇدى كۇش سالا لىگەرلەتەپ، ئتۇزىلىستىڭ كۇشنى ۇزدىكىسىز جارىققا شىعاردى؛ وركاندار-دان نەگىزگى ساتىنىڭ تۇان الاڭدارىنا، لىيان - دۇيلەرىنە دەيىن، بۇكىل ەلدىڭ جەر - جەرىنەن كەلگەن كادرلار، كاسپىتىك دارىندىدار جانە ەڭبەككۇشى جاڭا داۋىردەگى بېڭخۇان سىتەرد-نە دامىلىسىز، ۇزدىكىسىز ات سالىسىپ، ورنىقت-لىمىقتى قورعاۋدىڭ، شەكارانى كۇزەتۇدىڭ قۇرىش قامالى بولغان جاڭعا ومىرشەڭدىك كۇش بولپ توپتالدى.

جاڭا داۋىردەگى بېڭخۇاندىقتار اعا بۇشندار سومىداغان قىمباتتى رۇختى جالغاستىرىپ، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى كۇلدەنئۇى سىندى جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسىرۇ ساپارىندا جاڭا داقتى ۇزدىكىسىز جازا بەردى.

(شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 8 - ايدىڭ 11 -

كۇنى رۇمىچىدەن بەرگەن خابارى)